

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHIANT
DYDDIAD:	28 MAWRTH 2017
TEILT YR ADRODDIAD:	PENODI AELODAU LLEYG
PWRPAS YR ADRODDIAD:	CYMERADWYO'R BROSES AR GYFER PENODI AELODAU LLEYG
ADRODDIAD GAN:	MARC JONES – PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
GWEITHREDU:	AR GYFER PENDERFYNIAD

1. RHAGARWEINIAD

- 1.1** Yn y cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant a gynhaliwyd ar 26 Mai 2016, penderfynodd y pwyllgor geisio penodi aelodau lleyg newydd ar gyfer y cyfnod rhwng Mai 2017 a Mai 2022.
- 1.2** Yn yr adroddiad a ganlyn, ceir manylion am y pecyn recriwtio arfaethedig a gofynnir i'r Pwyllgor gymeradwyo'r pecyn a rhoi arweiniad ar rai elfennau o'r broses recriwtio.

2. CYMHWYSTER YMGEISWYR

- 2.1** Caiff y gofyniad i benodi aelodau lleyg ar y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant ei bennu ym Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. Cefnogir y mesur gan ganllawiau statudol sy'n darparu mwy o fanylion ar feini prawf cymhwyster ymgeiswyr.

Petai darpar ymgeisydd yn cwrdd ag unrhyw un o'r meini prawf isod, byddai hynny'n ei atal/hatal rhag cael ei ystyried/hystyried i fod yn aelod lleyg o'r Pwyllgor, os ydynt :-

- Yn Gynghorydd ar hyn o bryd ar Gyngor Sir Ynys Môn;
- Yn gweithio ar hyn o bryd i Gyngor Sir Ynys Môn;
- Yn briod â neu'n bartner sifil i Gynghorydd sy'n gwasanaethu ar hyn o bryd ar Gyngor Sir Ynys Môn;
- Yn briod â neu'n bartner sifil i berson sy'n gweithio ar hyn o bryd i Gyngor Sir Ynys Môn;
- Yn Gynghorydd ar hyn o bryd ar unrhyw Gyngor Sir, Cyngor Sir Bwrdeistrefol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub;
- Yn gweithio ar hyn o bryd i unrhyw Gyngor Sir, Cyngor Sir Bwrdeistrefol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub;
- Yn briod â neu'n bartner sifil i Gynghorydd sy'n gwasanaethu ar hyn o bryd ar unrhyw Gyngor Sir, Cyngor Sir Bwrdeistrefol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub;
- Yn briod â neu'n bartner sifil i berson sy'n gweithio ar hyn o bryd i unrhyw Gyngor Sir, Cyngor Sir Bwrdeistrefol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub;
- Yn Gynghorydd Tref / Cymuned ar hyn o bryd;
- Yn gweithio ar hyn o bryd i Gyngor Tref / Cymuned;
- Yn briod â neu'n bartner sifil i Gynghorydd sy'n gwasanaethu ar hyn o bryd ar unrhyw Gyngor Tref / Cymuned;

- Yn briod â neu'n bartner sifil i berson sy'n gweithio ar hyn o bryd i unrhyw Gyngor Tref / Cymuned;
- Ag unrhyw gyswllt busnes gyda Chyngor Sir Ynys Môn;
- Wedi bod, ar unrhyw adeg, yn Gynghorydd ar Gyngor Sir Ynys Môn
- Wedi bod, yn ystod y 12 mis diwethaf, yn Gynghorydd ar unrhyw Gyngor Sir (ac eithrio Cyngor Sir Ynys Môn), Cyngor Bwrdeistref Sirol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub;
- Wedi bod, ar unrhyw adeg, yn gyflogedig gan Gyngor Sir Ynys Môn;
- Wedi bod, yn ystod y 12 mis diwethaf, yn gyflogedig gan unrhyw Gyngor Sir (ac eithrio Cyngor Sir Ynys Môn), Cyngor Bwrdeistref Sirol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub.

2.2 Mae'r Canllawiau Statudol yn caniatáu rhywfaint o ddisgresiwn i'r Cyngor gynnwys meini prawf cymhwyster ychwanegol ac, yr un modd â pharagraff 2.1, byddai'r isod yn atal unrhyw ymgeisydd rhag cael ei ystyried:-

- Bod yn perthyn i (fab/merch, rhiant, brawd/chwaer neu berthynas agos arall) neu fod â chysylltiad agos ag unrhyw un sydd yn, neu wedi bod, yn Gynghorydd neu'n gyflogai o'r Cyngor;
- Bod yn weithgar mewn gwleidyddiaeth leol neu genedlaethol;
- Wedi cael unrhyw drafodion sylweddol blaenorol hefo'r Cyngor a all cyfaddawdu eich didueddrwydd;
- Wedi cael unrhyw gollfarnau troseddol neu rydych yn fethdalwr heb ei ryddhau.

3. NIFER YR AELODAU LLEYG

- 3.1** Mae Adran 82 y Mesur yn manylu ar y gofynion o ran aelodaeth Pwyllgor Archwilio ac yn nodi bod rhaid i o leiaf un aelod fod yn aelod lleyg. Dyma'r gofyniad sylfaenol ac, fel y gŵyr yr Aelodau, mae'r Pwyllgor ar hyn o bryd yn cynnwys dau aelod lleyg.
- 3.2** Fe ystyrir fod cael dau o aelodau lleyg yn ehangu sgiliau a phrofiad aelodau'r Pwyllgor ac argymhellir y dylid parhau i fod â dau aelod lleyg ond gofynnir i'r Pwyllgor ystyried hyn.

4. DISGRIFIAD SWYDD A MANYLEB PERSON

- 4.1** Er mwyn cynorthwyo'r broses recriwtio, mae disgrifiad swydd a manyleb person ar gyfer rôl aelodau lleyg wedi cael eu drafftio (gweler Atodiad 1). Mae'r fformat yn cyd-fynd â'r fformat corfforaethol ar gyfer unrhyw swydd yn y Cyngor.
- 4.2** Gwahoddir Aelodau i gyflwyno sylwadau ar y disgrifiad swydd a'r fanyleb person a gynigir.

5. PROSES RECRIWTIO AC AMSERLEN

- 5.1** Y cyfarfod hwn fydd yr un olaf o'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant cyn etholiadau'r Cyngor Sir ym mis Mai 2017. Bwriedir cynnal y cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant ar 28 Mehefin 2017 a bydd angen penodi'r nifer briodol o aelodau lleyg erbyn y dyddiad hwnnw.
- 5.2** Bydd y broses recriwtio, gan gynnwys hysbysebu a'r broses ddethol, yn cymryd oddeutu dau fis i'w chwblhau a chynigir y dylid rhoi hysbyseb yn y papurau newydd lleol ar y cyfle cyntaf yn dilyn y Pwyllgor hwn. Bydd y cyfryngau cymdeithasol a gwefan y Cyngor ei hun hefyd yn cael eu defnyddio i hysbysebu'r rôl.
- 5.3** Cynigir mai 12 Mai 2017 fydd y dyddiad cau ar gyfer ceisiadau. Yn dilyn derbyn y ceisiadau, tynnir rhestr fer gan Banel Swyddogion (Prif Weithredwr, Swyddog Adran 151 a'r Rheolwr Archwilio Mewnol a Risg).

- 5.4 Byddai cyfweiliadau'n cael eu cynnal wedyn tuag at ddechrau/canol mis Mehefin a byddai'r Panel Cyfweld yn cynnwys Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant a'r Swyddog Adran 151. Bydd Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor yn cael eu hethol ar 31 Mai 2017.
- 5.5 Dylid nodi fod Cyngor Gwynedd wedi cysylltu gyda'r Cyngor yn gofyn a ydyw'n dymuno cynnal proses recriwtio ar y cyd. Gofynnir i'r Aelodau ystyried a ydynt yn dymuno i'r Cyngor fod yn rhan o broses recriwtio ar y cyd.

6. ARGYMHELLION

- 6.1 Gofynnir i'r Aelodau gymeradwyo'r meini prawf cymhwyster ychwanegol a nodir ym mharagraff 2.2.
- 6.2 Gofynnir i'r Aelodau gadarnhau y bydd dau o aelodau lleyg yn parhau i fod yn aelodau o'r Pwyllgor.
- 6.3 Gofynnir i Aelodau ddarparu sylwadau ar y disgrifiad swydd a'r fanyleb person ddrafft fel y'u gwelir yn Atodiad 1.
- 6.4 Gofynnir i Aelodau gadarnhau'r broses recriwtio a'r amserlen arfaethedig a nodir ym mharagraff 5.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHIANT

SWYDD-DDISGRIFIAD – AELOD LLEYG

PWRPAS CYFFREDINOL Y SWYDD

Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi ymrwymo i sicrhau a dangos llywodraethu da. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant yn ffurfio rhan allweddol o lywodraethu'r Cyngor, ac fe seilir ei weithrediad ar Ganllawiau Ymarferol y Sefydliad Siartredig Cyllid a Chyfrifeg Cyhoeddus i Awdurdodau Lleol a'r Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.

Rôl Aelodau Lleyg y Pwyllgor yw i gynorthwyo'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant i gyflawni'n effeithiol ei rôl drwy ddarparu barn, cyngor a sgrwtini annibynnol ar faterion yn ymwneud â threfniadau'r Cyngor ar archwilio, rheoli risg, llywodraethu a rheolaeth.

I ymgymryd â'r rôl yma, rhaid i'r aelod lleyg fod yn ymrwymedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus :-

- Anhunanoldeb
- Gonestrwydd
- Uniondeb a Phriodoldeb
- Dyletswydd i gynnal y gyfraith
- Stiwardiaeth
- Gwrthrychedd wrth wneud penderfyniadau
- Ansawdd a Pharch
- Bod yn agored
- Atebolrwydd
- Arweinyddiaeth

PRIF ATEBOLRWYDD / TASGAU ALLWEDDOL

1. Mynychu a mynd ati i gymryd rhan yng nghyfarfodydd Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant y Cyngor.
2. Darparu barn annibynnol a heriol i'r materion yr ystyrir gan y Pwyllgor, gan roi ystyriaeth briodol i'r cyngor proffesiynol a roddwyd i Aelodau'r Pwyllgor.
3. I hyrwyddo a chefnogi llywodraethiant a rheoli risg da gan y Cyngor.

MANYLDEB PERSON

1. Addysg a Hyfforddiant

1.1 Hanfodol

1.1.1 Dim

1.2 Dymunol

1.2.1 Cymwyster proffesiynol yng nghyfrifeg, rheoli busnes, archwilio neu rheoli risg.

1.2.2 Gradd perthnasol.

2. Gwybodaeth a Phrofiad

2.1 Hanfodol

2.1.1 Profiad o weithio mewn, neu hefo, sefydliadau mawr a chymhleth.

2.1.2 Cefndir ariannol, archwilio, cyfreithiol neu rheoli.

2.2 Dymunol

2.2.1 Profiad o weithio mewn, neu hefo, sefydliadau sector gyhoeddus, llywodraeth leol yn ddefnyddiol.

2.2.2 Profiad o fod yn aelod o Bwyllgor Archwilio mewn sefydliad tebyg.

2.2.3 Dealltwriaeth dda o lywodraethu, rheoli risg a rheolaeth.

2.2.4 Gwybodaeth am Ynys Môn a'r cyfleoedd a'r risgiau mae'n ei wynebu.

2.2.5 Gwybodaeth am bwrpas a rôl y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant.

3. Sgiliau a Galluoedd

3.1 Hanfodol

3.1.1 Y gallu i ddadansoddi gwybodaeth cymhleth, cwestiynu, i dreiddio ac i geisio eglurhad er mwyn dod i farn annibynnol a di-duedd.

3.1.2 Lefel uchel o sgiliau rhyngpersonol a'r gallu i weithio'n effeithiol gydag Aelodau Etholedig a Swyddogion y Cyngor mewn amgylchedd Pwyllgor ffurfiol.

3.1.3 Y gallu i herio Swyddogion y Cyngor ac Archwilwyr.

3.1.4 Y gallu i wrando ac i ystyried a pharchu barn cyfranogwyr arall.

3.2 Dymunol

3.2.1 Y gallu i gyfathrebu'n ddwy ieithog yn y Gymraeg a'r Saesneg.

MEINI PRAWF CYMHWYSO

Er mwyn bod yn gymwys i ymgymryd â'r rôl, ni ddylech fod :-

- Yn Gyngorydd ar hyn o bryd ar Gyngor Sir Ynys Môn;
- Yn gweithio ar hyn o bryd i Gyngor Sir Ynys Môn;
- Yn briod â neu'n bartner sifil i Gyngorydd sy'n gwasanaethu ar hyn o bryd ar Gyngor Sir Ynys Môn;
- Yn briod â neu'n bartner sifil i berson sy'n gweithio ar hyn o bryd i Gyngor Sir Ynys Môn;
- Yn Gyngorydd ar hyn o bryd ar unrhyw Gyngor Sir, Cyngor Sir Bwrdeistrefol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub;
- Yn gweithio ar hyn o bryd i unrhyw Gyngor Sir, Cyngor Sir Bwrdeistrefol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub;
- Yn briod â neu'n bartner sifil i Gyngorydd sy'n gwasanaethu ar hyn o bryd ar unrhyw Gyngor Sir, Cyngor Sir Bwrdeistrefol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub;
- Yn briod â neu'n bartner sifil i berson sy'n gweithio ar hyn o bryd i unrhyw Gyngor Sir, Cyngor Sir Bwrdeistrefol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub;
- Yn Gyngorydd Tref / Cymuned ar hyn o bryd
- Yn gweithio ar hyn o bryd i Gyngor Tref / Cymuned
- Yn briod â neu'n bartner sifil i Gyngorydd sy'n gwasanaethu ar hyn o bryd ar unrhyw Gyngor Tref / Cymuned
- Yn briod â neu'n bartner sifil i berson sy'n gweithio ar hyn o bryd i unrhyw Gyngor Tref / Cymuned;
- Ag unrhyw gyswllt busnes gyda Chyngor Sir Ynys Môn;
- Wedi bod, ar unrhyw adeg, yn Gyngorydd ar Gyngor Sir Ynys Môn
- Wedi bod, yn ystod y 12 mis diwethaf, yn Gyngorydd ar unrhyw Gyngor Sir (ac eithrio Cyngor Sir Ynys Môn), Cyngor Bwrdeistref Sirol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub;
- Wedi bod, ar unrhyw adeg, yn gyflogedig gan Gyngor Sir Ynys Môn;
- Wedi bod, yn ystod y 12 mis diwethaf, yn gyflogedig gan unrhyw Gyngor Sir (ac eithrio Cyngor Sir Ynys Môn), Cyngor Bwrdeistref Sirol, Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub;

Gall y meini prawf dilynol hefyd eich atal rhag bod yn aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant :-

- Bod yn perthyn i (fab/merch, rhiant, brawd / chwaer neu berthyn agos arall) neu fod â chysylltiad agos ag unrhyw un sydd yn, neu wedi bod, yn Gyngorydd neu'n gyflogai o'r Cyngor;
- Bod yn weithgar mewn gwleidyddiaeth leol neu genedlaethol;
- Wedi cael unrhyw drafodion sylweddol blaenorol hefo'r Cyngor a fyddai'n cyfaddawdu eich didueddrwydd;
- Wedi cael unrhyw gollfarnau troseddol neu rydych yn fethdalwr heb ei ryddhau.

TÂL

Telir ffi i aelod lleyg y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant a osodir gan Banel Taliadau Annibynnol ar gyfer Cymru. Y ffi bresennol ar gyfer 2016/17 yw fel a ganlyn :-

£99 - am bresenoldeb mewn cyfarfod hyd at 4 awr
£198 - am bresenoldeb mewn cyfarfod dros 4 awr

Yn ogystal, telir lwfans teithio am fynychu cyfarfodydd - £0.45 y filltir (hyd at 10,000 milltir mewn unrhyw flwyddyn ariannol), £0.25 y filltir wedi hyn.